

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ ЯК ОСНОВА ЕКОНОМІЧНОЇ СТАБІЛІЗАЦІЇ УКРАЇНИ ПІСЛЯ ВІЙНИ

Дишкантюк Ю. І.

доктор філософії з права,

доцент кафедри менеджменту

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Сьогодні Україна стоїть перед значними викликами, пов'язаними з післявоєнним відновленням і стабілізацією економіки. Особливе місце у цьому процесі належить малому та середньому бізнесу. Актуальність теми зумовлена тим, що саме цей сектор здатен швидко адаптуватися до змін та виступає основним генератором нових робочих місць.

Комплексний аналіз чинного законодавства у сфері малого та середнього підприємництва виявив низку суттєвих прогалин та недоліків, що можуть перешкоджати ефективній діяльності бізнесу у післявоєнний період. Зокрема, дослідження Програми розвитку ООН в Україні (2024) засвідчили, що 57% підприємців відзначають недостатню прозорість державної підтримки та надмірну складність адміністративних процедур як основні перешкоди для ведення бізнесу після війни. Також близько 68% підприємців вказують на складність адміністрування податкових процедур як на серйозний бар'єр для подальшого розвитку бізнесу [1, с. 24-27]. Крім того, майже 60% опитаних зазначили, що існуючі механізми страхування та гарантування інвестицій недостатньо ефективні або взагалі відсутні, що обмежує можливості залучення додаткових фінансових ресурсів [1, с. 30]. Згідно з дослідженням Інституту економіко-правових досліджень НАН України (2024), основними причинами низької підприємницької активності є недосконалість законодавчої бази, відсутність чітких механізмів державної підтримки та надмірне адміністративне навантаження на малий та середній бізнес [2]. Аналітичний звіт Центру економічної стратегії (2024) зазначає, що понад 70% підприємців стикаються зі значними регуляторними викликами, такими як складні процедури реєстрації та ліцензування, а також неефективні механізми захисту їхніх прав [3].

Проведений комплексний аналіз правового регулювання малого та середнього підприємництва дозволив ідентифікувати ключові проблеми, що негативно впливають на ефективність функціонування цього сектора економіки у післявоєнний період, а саме:

1. *Недостатньо чітке законодавче визначення форм і механізмів державної підтримки.* Аналіз чинного законодавства показав, що існуючі механізми державної підтримки мають декларативний характер і не супроводжуються достатнім фінансовим і організаційним забезпеченням.

2. *Надмірна бюрократизація процедур реєстрації та ліцензування.* Законодавча база вимагає значної кількості документів і часу на процедури реєстрації, що гальмує оперативність початку бізнес-діяльності.

3. *Складність адміністрування податкових процедур.* Податковий кодекс України містить велику кількість складних норм, що створює умови для подвійного трактування і потенційних конфліктів з податковими органами.

4. *Відсутність ефективних механізмів страхування та гарантування інвестицій.* В умовах нестабільності такі механізми стають особливо важливими для залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій у малий та середній бізнес.

5. *Неефективний захист прав підприємців від неправомірних дій контролюючих органів.* Відсутність чітких процедур оскарження, відповідальності посадових осіб, а також низький рівень прозорості діяльності контролюючих органів.

На підставі узагальнення результатів проведених досліджень, аналізу міжнародного досвіду та виявлених прогалин у чинному законодавстві було розроблено наступні рекомендації:

1. **Спрощення процедур реєстрації та ліцензування** шляхом створення інтегрованої цифрової платформи «єдиного вікна». Ця практика успішно працює в Естонії, де реєстрація та звітність підприємств відбувається онлайн, що значно скорочує час та витрати.

2. **Оптимізація податкових процедур** через введення прозорих і простих механізмів податкового адміністрування, що унеможливають подвійне трактування законодавства.

3. **Запровадження державних програм підтримки** у вигляді субсидування відсотків за кредитами та гарантування інвестицій в постраждалих регіонах.

4. **Створення ефективних механізмів страхування підприємницьких ризиків** з державною участю.

5. **Запровадження інституту бізнес-омбудсмена** для забезпечення захисту прав підприємців від неправомірних дій контролюючих органів (позитивний досвід Литви та Естонії).

Реалізація запропонованих рекомендацій матиме суттєве практичне значення, оскільки дозволить активізувати економічне відновлення країни, підвищити інвестиційну привабливість українського бізнес-середовища, знизити адміністративне навантаження та створити стабільні умови для економічного розвитку в умовах післявоєнного періоду.

Таким чином, ефективне правове регулювання діяльності малого і середнього бізнесу є необхідною передумовою успішного економічного відродження України після війни. Реалізація запропонованих рекомендацій дозволить не лише подолати існуючі проблеми, але й створити потужну базу для майбутнього стабільного розвитку країни.

Література:

1. Оцінювання середовища для малого та середнього підприємництва в Україні після війни: звіт / Програма розвитку ООН в Україні. Київ, 2024. 86 с. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-04/undp-ua-smb-2024.pdf> (дата звернення: 16.03.2025).
2. Розвиток малого та середнього бізнесу після кризи: аналітичний звіт / Інститут економіко-правових досліджень НАН України. Київ, 2024. URL: <https://iepd.kiev.ua> (дата звернення: 16.03.2025).
3. Регуляторні виклики для бізнесу в Україні у післявоєнний період: дослідження / Центр економічної стратегії. Київ, 2024. URL: <https://ces.org.ua> (дата звернення: 16.03.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-490-3-92>

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У БІЗНЕС ПРОЦЕСИ ТА ЇХ РІЛЬ У ВІДНОВЛЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Євстаф'єв С. М.

*аспірант кафедри менеджменту
Міжнародний гуманітарний університет
м. Одеса, Україна*

В умовах триваючого воєнного стану важких втрат зазнала й економіка України. Повоєнна відбудова та модернізація економіки й суспільства є ключовою проблемою сьогодення.

Останні кризові роки наочно показали наскільки цифровізація життєво необхідна, вона є майбутнім для суспільства та бізнесу. При чому саме бізнес є головним ініціатором вищезазначених нововведень, оскільки інновації завжди відкривають нові ринки та можливості для бізнесу. Не залишається осторонь від процесів цифровізації й держава, так, чимало державних послуг були переведені в цифровий простір задля забезпечення